

Waarnemingen van de bedekking der ster α Sagittarii door de maan, op den 21sten April 1851, door H. D. A. SMITS	157
Nieuwe bijdrage tot de kennis der Percoidi, Scleroparei, Scleroidei, Sparoidei, Maenoidi, Chaetodontoidi en Scomberoidi van den Soenda-Molukschen Archipel, door Dr. P. BARRER	163
<i>Berigten van verschillende aard.</i>	
Aardbeving in <i>Padang</i>	180
Aardbeving te <i>Batavia</i>	"
Voorkomen van dubbelspaath (kalkspaat), in de <i>Praanger Regentschappen</i> , door P. J. MAHER	180
Over Goud op <i>Java</i> , J. HAGEMAN JGz.	181
Uitgestrektheid der Kolenlagen van <i>Riam</i> en <i>Pengaron</i> .	183
Lood en Koper van <i>Sumatra</i>	184
Getah perja in <i>Palembang</i> , als artikel van industrie	"
Onderzoek van de gomhars der <i>Garcinia mangostana</i> , door D. W. ROSE VAN TONNINGEN	187
Ievensbericht van Dr. C. A. L. M. SCHWANEN	189
Benamingen enz.	191

VIERDE BIJDRAGE

TOT DE KENNIS DER

ICHTHYOLOGISCHE FAUNA VAN BORNEO

MET BESCHRIJVING VAN EENIGE NIEUWE SOORTEN

VAN ZOETWATERVISSCHEN

DOOR

DR. P. BARRER.

Eene vierde verzameling van zoetwatervisschen van *Borneo*, mij door mijnen vriend den heer J. WOLFF van *Randjermassag* toegezonden, heeft mij in de gelegenheid gesteld, de kennis der vischauna van *Borneo* op nieuw met de korte beschrijvingen van eenige nog onbekende soorten te verrijken.

Deze verzameling bestaat uit 37 soorten, t. w.

1. *Ambassis apogonoides* Blkr.
2. " *Wolffi* Blkr.
3. *Corvina trachycephalus* Blkr.
4. *Polyemus longifilis* CV.
5. *Lobotes hexazona* Blkr.
6. *Anabas scandens* CV.
7. *Trichopus trichopterus* CV.
8. *Scatophagus argus* CV.
9. *Drepane longimana* CV.
10. *Toxotes jaculator* CV.
11. *Mastacembelus erythrotaenia* Blkr.
12. *Mugil borneensis* Blkr.
13. *Gobius kokius* CV.
- 14.

- * 14. *Electris urophthalmus* Blkr.
- 15. " *melanosigma* Blkr.
- 16. *Wallago dinema* Blkr.
- 17. *Silurus apogon* Blkr.
- * 18. " *macronema* Blkr.
- * 19. " *hexapterus* Blkr.
- 20. " *oryzopterus* Blkr.
- 21. *Bagrus nemurus* CV.
- * 22. " *Wolffi* Blkr.
- 23. *Pangasius macronema* Blkr.
- * 24. " *rios* Blkr.
- * 25. *Bagroides melapterus* Blkr.
- 26. *Artus borneensis* Blkr.
- * 27. *Clarias pentapterus* Blkr.
- * 28. *Barbus Koeneni* Blkr.
- * 29. *Systemus butu* Blkr.
- * 30. " *truncatus* Blkr.
- 31. *Capoeta microlepis* Blkr.
- 32. *Leuciscus dussonensis* Blkr.
- 33. *Belone canthina* CV.
- 34. *Hemiramphus borneensis* Blkr.
- 35. *Rohita Hasseltii* CV.
- 36. *Hygronchis melanochir* Blkr.
- 37. *Achiroides melanorhynchus* Blkr.

Van deze soorten zijn de met een * geteelde, ten gelate van 14, nieuw voor de kennis der fauna van Borneo en ook allen, met uitzondering van *Drepane longimana* CV. voor zoo ver mij bekend is, nieuw voor de wetenschap. Het aantal bekende vischspecies van Borneo stijgt daardoor tot 93 welker opsomming ik hier laat volgen, met bijvoeging, wat eenige speces betreft, van de Maleische namen onder welke zij te *Bandjermassing* bekend zijn. Deze Maleische benamingen heb ik insgelijks aan de welwillendheid van den heer *Volter* te danken.

1. *Lates nobilis* CV.

- 2. *Ambassis Wolffi* Blkr. = *Kan Baga baga* Mal.
- 3. " *apogonoides* Blkr.
- 4. *Catopra fasciata* Blkr.
- 5. *Polygammus longifilis* CV. = *Kan Bambang* Mal.
- 6. *Platycephalus insidiator* Bl.
- 7. *Oolithus borneensis* Blkr.
- 8. *Corvina trachycephalus* Blkr.
- 9. " *Wolffi* Blkr.
- 10. *Lobotes hexazona* Blkr.
- 11. *Anabas scandens* CV.
- 12. *Helostoma Temminckii* K. v. H.
- 13. *Ophromemus ofaz* Commers.
- 14. *Trichopus trichopterus* CV.
- 15. " *striatus* Blkr.
- 16. *Betta anabatooides* Blkr.
- 17. *Ophicephalus striatus* Blkr.
- 18. " *pleurophthalmus* Blkr.
- 19. " *lucius* K. v. H.
- 20. " *micropelles* K. v. H.
- 21. *Scatophagus argus* CV. = *Kan Kepper* Mal.
- 22. *Drepane longimana* CV.
- 23. *Toxotes jaculator* CV. = *Kan Sompit* Mal.
- 24. *Egula ensifera* CV.
- 25. *Amphacanthus narmoratus* CV.
- 26. *Mastacembelus erythrolaemia* Blkr. = *Kan Telong* Mal.
- 27. *Gobius kokius* CV. = *Kan Beloesoh* Mal.
- 28. " *borneensis* Blkr.
- 29. *Apoeryptes macrolepis* Blkr.
- 30. " *changua* CV.
- 31. *Periophthalmus borneensis* Blkr.
- 32. *Poleophthalmus Boddarti* CV.
- 33. *Eleotris urophthalmus* Blkr.
- 34. " *melanosigma* Blkr.
- 35. " *Wolffi* Blkr.
- 36. *Phligmnoïdes surakartensis* Blkr.
- 37. *Mugil borneensis* Blkr. = *Kan Belawah* Mal.

58. *Glyptisodon modestus* M. Schl.
 59. " *varinaculatus* CV.
 60. *Wahago dinema* Blkr. = *Han Lais* Mal.
 61. *Sikurus apogon* Blkr. = *Han Lais* Mal.
 62. " *eryptopterus* Blkr. = *Han Lais* Mal.
 63. " *maeromema* Blkr. = *Han Lais* Mal.
 64. " *heerpterus* Blkr. = *Han Lais* post. Mal.
 65. *Bagrus nemurus* CV. = *Han Singirian katjang* Mal.
 66. " *Wolffi* Blkr. = *Han Singirian katjang* Mal.
 67. *Bagroides melapterus* Blkr.
 68. *Pangasius macromema* Blkr. = *Han Rios tjoring* Mal.
 69. " *rios* Blkr. = *Han Rios tjoring* Mal.
 70. *Kelangus typus* Blkr.
 71. *Arius borneensis* Blkr. = *Han Gangoel* Mal.
 72. *Clarias punctatus* CV.
 73. " *pentapterus* Blkr.
 74. *Barbus melanopterus* Blkr.
 75. " *Hoeweni* Blkr.
 76. " " ? *kalopterus* Blkr.
 77. *Systemus truncatus* Blkr.
 78. " *microlepis* Blkr.
 79. " *bula* Blkr. = *Han Boeloe boeloe* Mal.
 80. *Capoeta microlepis* Blkr.
 81. *Dungila spirarius* Blkr.
 82. *Rohita Hasseltii* CV.
 83. " *vittata* CV.
 84. *Leuciscus kalohoroma* Blkr.
 85. " *dasonensis* Blkr.
 86. " *uratoscopus* Blkr.
 87. *Belone caudimacula* CV. = *Han Djolong djolong* Mal.
 88. *Hemiramphus borneensis* Blkr. = *Han Dandoelang* Mal.
 89. *Panchax melanopterus* Blkr.
 90. *Inciocerphalus pulcher* Blkr.
 91. *Aperioptus pictorius* Richards.
 92. *Pellona Girayana* CV. ?
 93. *Clupeoides borneensis* Blkr.

74. *Alausa toh* CV.
 75. *Engyranis crocodilus* Blkr. = *Han Pirang pirang* Mal.
 76. " *melanocheir* Blkr. = *Han Pirang pirang* Mal.
 77. *Coilia borneensis* Blkr.
 78. *Osteoglossum formosum* M. Schl.
 79. *Soila ornaturra* Richards.
 80. *Achiroides melanorhynchus* Blkr. = *Han Lidah* Mal.
 81. *Plagusia microlepis* Blkr. = *Han Lidah* Mal.
 82. *Ophiurus hypselopterus* Blkr.
 83. *Muraena bullata* Richards.
 84. *Tetraodon microphthalmus* Blkr.
 85. *Tetraodon potamophilus* Blkr.
 86. " *modestus* Blkr.
 87. " *nartius* Richards.
 88. *Triacanthus Russelli* Blkr. = *Triacanthus bicaudatus* Remm. Cant. etc. (nec Bl. Cuv.)
 89. *Syngnathus boaja* Blkr.
 90. *Sphyrna Blochii* M. H.
 91. *Pteroplatea micrura* M. H.
 92. *Amphioxus Becheri* Gray.

Ten opzichte der hieronder beschrevene soorten is nog het volgende aan te teekenen.

Ambassis apogonoides Blkr. noem ik aldus naar de groote overeenkomst van den habitus dezer soort met dien van *Apogon thernadis* CV. van *Bataavia*, hoezeer de soort zonder den minsten twijfel tot *Ambassis* behoort.

Van *Corvina trachycephalus* Blkr., vroeger naar een zeer defekt exemplaar beschreven, heb ik naar nog twee nieuwe ontvangene en beter bewaarde specimenna eene nieuwe diagnose gegeven. Ik ontwaar dat in den goed bewaarden toestand de beenige ribben van den kop weinig duidelijk zijn, zijnde die onder de huid en schubben grootendeels verborgen, zoodat de benaming *trachycephalus* niet geheel juist gekozen is.

Eleotris urophthalmus Blkr. heeft in habitus veel van *Philypnus ophicephalus*, tot zelfs de ronde vlek boven aan de basis der staartvin toe, doch behoort geheel tot *Eleotris* en heeft ook eigene kleuren.

De rijkdom van *Borneo* aan *Siluroïden*, vroeger reeds door mij vermoed, bevestigt zich meer en meer, kennende ik thans reeds 14 soorten dier familie, allen in zoet water levende. Van die soorten zijn de meesten zeer merkwaardige, en een derzelve heeft mij zelfs genoopt er een nieuw geslacht van te vormen. Dit nieuwe geslacht, hetwelk ik naar zijne grootte verwantschap met *Bagrus*, *Bagroides* noem, onderscheidt zich van *Bagrus* en verwante geslachten, door de eigenaardigheden van zijn tandenstelsel en door eene gladdere kophuid. De ploegboonhanden zijn er namelijk korrelachtig en in eene enkele groote halfcirkel groep voor in het gehemelte geplaatst.

Van de bovenbedoelde 14 soorten van *Bornosche* zoetwatersiluroïden behooren er 5 tot het geslacht *Sitarus* CV. (*Sitarus* en *Wallago* Blkr.). Mijne verzameling bevat thans reeds 11 soorten van *Sitarus* CV., t. w. 2 van *Wallago* en 9 van *Sitarus* Blkr. Deze zijn *Wallago Mulieri* Blkr. met 4 voeldraden en *Wallago daeana* Blkr. met 2 voeldraden. De soorten van *Sitarus* laten zich op volgende wijze overzien.

SILURUS Blkr.

I. Cirri 4.

A. Pinna dorsalis radiis pluribus.

a. Oculi posterii.

aa. Cirri supramaxillares pinnae analis parlem anteriorum attingentes.

Sitarus binaculatus Bl.

bb. Cirri supramaxillares pinnam caudalem fere attingentes.

Sitarus macronema Blkr.

b. Oculi inferi.

Sitarus hypophthalmus Blkr.

B. Pinna dorsalis radio unico filiformi.

a. Caput sexies in longitudine corporis. Cirri supra-maxillares oculum attingentes.

Sitarus micronema Blkr.

b. Caput nonies in longitudine corporis. Cirri supra-maxillares pinnam analem attingentes.

Sitarus mononema Blkr.

II. Cirri 2.

A. Pinna dorsalis radio unico filiformi. Maxilla inferior superiore brevior.

a. Caput $7\frac{1}{2}$ in longitudine corporis. Cirri supra-maxillares pinnam analem attingentes.

Sitarus bicirrhis CV.

b. Caput 6 circiter in longitudine corporis. Cirri supra-maxillares pinnas pectorales vix attingentes.

Sitarus eryptopterus Blkr.

B. Pinna dorsalis nulla.

Sitarus hexapterus Blkr.

III. Cirri nulli. Pinna dorsalis nulla.

Sitarus apogon Blkr.

Bagrus Wolffii Blkr. noem ik aldus ter eere van den verdienstelijken toezender. Deze soort is duidelijk onderscheiden van de bekende soorten van *Bagrus*, doordien de vetvin even lang is als de aarsvin en de bovenkaaksdraden tot aan de staarvin reiken enz.

Clarias pentapterus Blkr. schijnt voor *Borneo* te zijn, wat *Clarias Nieuhoffii* CV. voor *Java* is. Beide soorten hebben groote verwantschap met elkander, maar *Clarias pentapterus* Blkr. onderscheidt zich voldoende van *Clarias Nieuhoffii* CV. niet alleen door zwarte kleur van lichaam en vinnen, maar ook door rankere vormen, langere en ongelijke buikvindoornen en kortere bovenkaaksdraden.

Wat de nieuwe soorten van *Cyprinoiden* betreft, deze bezitten allen zulke duidelijke kenmerken, dat deze zich gemakkelijk in woorden helen terug geven. Slechts zij hier aangestipt, dat ik den geslachtsnaam *Systemus* geef aan die soorten van *Barbus* welke geene voeldraden bezitten, en zulks in navolging van de heeren MacCERLAND en VALENCIENNES.

PERSONIPIONES SPECIERUM DIAGNOSTICAE.

PISCOIDAE.

Ambassis apogonoides Blkr.

Ambass. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite apogonoides, acuto, $2\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{4}$ in ejus longitudine; linea frontali concava; oculus diametro $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; orbitis denticulis nullis vel vix conspicuis; maxillis subaequalibus superiore sub medio oculo desinente; denticulis bene conspicuis, maxilla superiore caninis 4 parvis; osse suborbitali, praepopulo margine inferiore et posteriore et margine interno vix denticulatis; interoperculo pestice denticulato; dorso elevato; linea dorsali rotundata linea ventrali convexiore; squamis lateribus 32 p. m. in serie longitudinali; linea laterali singulis squamis tubulo simplici notata, valde convexa, lineae dorsali approximata; pinnis dorsalibus basi unitis, spinosa radiosa aliove, spinis validis 2° ceteris longiore septies circiter in longitudine corporis, 2 in altitudine corporis; dorsalis radiosa angulata; pectoralibus rotundatis et ventralibus acutis radio 1° in filum breve producto subaequalibus, capite brevioribus; anali angulata spinis 3 crassis 2° et 3° radiis non brevioribus spinis dorsali 3° subaequalibus; caudali profunde excisa, lobis (partim abruptis); colore corpore superiore flavescente inferne argenteo; pinnis hyalinis vel flavescenibus, dorsali spinosa apicem versus nigricante.

\mathcal{B} . 6. D. 1 proc. + 7-11/10 vel 1/11. P. 1/4. V. 1/5. A. 3/9 vel 3/10
C. 17 et lat. brev.

Synon. *Keoa Gaba gaba* Mal. Bandjermass.

Habit. Bandjermassing, in fluviis.

Longitudo speciminis unici 88^{m} .

SCLAIPOIDAE.

Corvina trachycephalus Blkr. (diagnosis emendata).

Corvin. corpore elongato compresso, altitudine $5\frac{1}{2}$ ad 6 in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{4}$ in ejus altitudine; capite obtuso convexo sub caute cristis ocellis sulcato, $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{1}{4}$ in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ circiter, latitudine 2 circiter in ejus longitudine; oculus dia-

metro $4\frac{1}{2}$ ad 5 in longitudine capitis; rostrum rotundato convexo oculo paulo longiore, ante os prominente; linea frontali leviter concava; maxilla superiore inferiore longiore sub oculo desinente; maxilla inferiore inferne poris 5 ; ore infero, rictu horizontali; denticulis maxillaribus bene conspicuis; praepopulo subsemicirculariter rotundato margine posteriore versus cristis 4 spiniformibus; linea dorsali rotundata linea ventrali convexiore; linea laterali convexa usque sub medio fere pinnae dorsalis radiosa curvata; squamis lateribus 60 p. m. in serie longitudinali; pinnae dorsali parte spinosa parte radiosa plus duplo brevior, spina 2° longissima capite duplo circiter brevior; pinnis pectoralibus $1\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; ventralibus radio 1° in filum breve producto; anali spina 2° 3 circiter in longitudine capitis; caudali rhomboides acuta $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; colore corpore superiore griseo inferne flavescen- tibus; pinnis dorsali 1° nigricante arenata; ventralibus aurantiacis, ceteris flavescen- tibus partim et dilute fusco arenatis.

\mathcal{B} . 7. D. 8-1/24 ad 1/27. P. 2/16. V. 1/5. A. 2/6. C. 17 et lat. brev.

Habit. Bandjermassing, in fluviis.

Longitudo 3 speciminum 105^{m} ad 130^{m} .

MUGILOIDAE.

Mugil borneensis Blkr.

Mug. corpore oblongo-elongato compresso, altitudine $4\frac{1}{2}$ ad 5 fere in ejus longitudine; capite acuto depresso $4\frac{1}{2}$ ad 5 in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ circiter, latitudine $1\frac{1}{4}$ circiter in ejus longitudine; oculus diametro 4 in longitudine capitis, 2 in capitis parte postoculari, $1\frac{1}{2}$ circiter distantibus; iride postice membrana palpebrali semitecta; linea rostro-dorsali vertice declivi rectiuscula; rostrum vix convexo, oculo non vel vix brevior; osse suborbitali emarginato denticulis bene conspicuis; osse maxillari superiore ore clauso conspicuo et angulum suborbitalium serrante; labio superiore carnosio non papillato; denticulis maxillaribus minutis conspicuis; tuberculo infra-maxillari subconico; denticulis palatis in thurmas 2 elongatas colloatis; lingua circumferentia thuramis denticulorum parvis obtusa; foramine praevomerino nullo; praepopulo acutangulo, angulo rotundato, margine posteriore obliquo emarginato; squamis lateribus 35 p. m. in serie longitudinali, parte basali stris 7 vel 8 ; squamis axillaribus brevibus; pinnis dorsalibus minus longitudine pinnarum pectoralium distantibus, altitudine subaequalibus, corpore multo humilioribus; spinosa spinis crassis, 1° et 2° longitudine subaequalibus, 1° ceteris crassiore; radiosa acuta non vel vix emarginata; pinnis pectoralibus capite absque rostrum vix brevioribus; ventralibus angulatis pectoralibus paulo brevioribus; anali acuta dorsali non vel vix humilior, spina 3° radio 1° minus

duple brevior; caudali leviter emarginata 5 circiter in longitudine corporis; colore corpore superne viridi inferne argenteo; pinnis dorsalibus et caudali viridescens, ceteris hyalinis vel flavescens.

B. 6. D. 4-14 $\frac{1}{2}$ vel 1/9. P. 2/14. V. 1/5. A. 3/9 vel 3/10. C. 14 et lat. brev.

Synon. *Ikan Belanak* Mal. Bandjermass.

Habit. Bandjermassing, in fluvii.

Longitudo 7 specimenum 99" ad 120".

GOBIODEI.

Electris wrophithalmus Blkr.

Electr. corpore elongato antice cylindraceo postice compresso, altitudine 8 ad 7 in ejus longitudine; capite chitso depresso 4 ad 4 $\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; altitudine capitis 2 $\frac{1}{2}$ ad 2, latitudine 1 $\frac{1}{2}$ ad 1 $\frac{1}{2}$ in ejus longitudine; linea rostro-frontali convexa; oculis diametro 6 circiter in longitudine capitis, in 2^a quarta ejus parte sitis, diametris 2 circiter distantibus; orbitis glabris; rostro squamoso; dentibus maxillaribus pluriserialis parvis serie externa paulo majoribus, caninis nullis; maxilla superiore inferiore brevior sub oculo desinente; rictu obliquo; squamis parvis a parte libera usque ad basin fimbriiforme striatis, lateribus 75 p. m. in serie longitudinali; appendice anali conica; pinna dorsali spinosa obtusa rotundata corpore plus duplo humilior, dorsali radiosa et anali angulatis postice corpore vix vel non altioribus; pectoralibus rotundatis capite brevioribus sed ventralibus longioribus; ventralibus acutis capite minus duplo brevioribus; caudali obtusa rotundata 5 $\frac{1}{2}$ ad 4 $\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; colore toto corpore profunde viridi-fusco; pinnis viridi-fuscis vel nigris, dorsalibus fuscescente viridis, ventralibus rubro limbatis; caudali basi superne oculo nigro rubro cinereo.

B. 6. D. 7-1/10. P. 16. V. 6. A. 1/9. C. 14 et lat. brev.

Habit. Bandjermassing, in fluvii.

Longitudo 2 specimenum 110" et 140".

SILUROIDEI.

Wallago diemema Blkr.

Wallag. corpore elongato compresso, altitudine 6 $\frac{1}{2}$ ad 7 in ejus longitudine; capite acuto depresso 5 in longitudine corporis, minus duplo longiore quam alto sed plus duplo longiore quam lato; oculis diametro 4 $\frac{1}{2}$ ad 5 in longitudine capitis; linea rostro-frontali concava; maxillis dentibus pluriserialis brevioribus, dentibus longioribus parvam sagittatis et mobilibus alternanti-

bus; maxilla inferiore superiore multo longiore; dentibus vomerinis vix conspiciens, in thurmas 2 parvas distantes collocatis; rictu valde descendente usque sub medio oculo producto; cirris 2 supramaxillaribus anteriorem partem pinnae analis attingentibus; pinna dorsali brevissima corpore plus duplo humilior; pinnis pectoralibus capite majoribus; ventralibus pectoralibus plus triplo brevioribus; anali longissima basi caudalis unita; caudali biloba (lobis partim abruptis); colore corpore superne olivaceo-viridi, inferne argenteo; pinna dorsali nigricante; pinnis ceteris viridescens; anali dimidio inferiore nigricante.

B. 14 vel 15. D. 4. P. 1/20. V. 1/9. A. 92 ad 96. C. 19 vel 20.

Synon. *Ikan Lais* Mal. Bandjermass.

Habit. Bandjermassing, in fluvii.

Longitudo 2 specimenum 190" et 195".

Silurus macromema Blkr.

Silur. corpore elongato compresso, altitudine 6 circiter in ejus longitudine; capite acuto depresso 6 circiter in longitudine corporis; altitudine capitis 1 $\frac{1}{2}$, latitudine 2 in ejus longitudine; oculis posterioris diametro 3 $\frac{1}{2}$ in longitudine capitis; linea rostro-frontali concava; maxillis dentibus quadri-vel quinqueserialis acutis curvatis; dentibus vomerinis medio caudis in vitam dentibus intermaxillaribus parallelam dispositis; maxilla inferiore superiore longiore; rictu valde obliquo; cirris 4, supramaxillaribus pinna caudalem fere, inframaxillaribus opercula attingentibus; pinna dorsali brevissima, corpore humilior; pinnis pectoralibus longitudine capiti aequantibus; ventralibus oculo vix longioribus; anali longissima caudali non unita; caudali biloba (lobis partim abruptis); colore corpore olivaceo-viridi; pinna dorsali nigricante; pinnis ceteris viridibus, anali dimidio inferiore nigricante.

B. 11. D. 4. P. 1/15. V. 1/7. A. 79. C. 19 vel 20.

Synon. *Ikan Lais* Mal. Bandjermass.

Habit. Bandjermassing, in fluvii.

Longitudo specimenis unici 140".

Silurus hexapterus Blkr.

Silur. corpore elongato compresso, altitudine 5 $\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; capite acuto depresso 8 circiter in longitudine corporis; altitudine capitis 1 $\frac{1}{2}$, latitudine 1 $\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; oculis inferis diametro 4 circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali concava; maxillis dentibus quadri-vel quinqueserialis curvatis acutis; maxilla inferiore valde ante maxillam superiorem prominente; dentibus vomerinis parvis in vitam dentibus intermaxillaribus parallelam dispositis; cirris 2 supramaxillaribus gracilibus opercula attingentibus, inframaxillaribus nullis; pinna dorsali

anlla conspicua; pinnis pectoralibus capite vix longioribus; ventralibus oculo duplo longioribus; anali longissima caudali contigua; caudali profunde excisa, lobis acutis inferiore longiore; colore corpore pinnisque dilute viridi.

B. 12. D. 0. P. 1/16. V. 1/7. A. 76. C. 22.

Synon. *Kan Lais pui* Mal. Bandjerm.

Habit. Bandjermassing, in fluvii.

Longitudo speciminis uniei 145^m.

Bacchoides Blkr.

Pinnæ dorsales duae, anterior radiosa posterior adposita. Dentes intermaxillares in thurram oblongo-rotundatam collocati conici. Dentes infra-maxillares in thurram 2 oblongo-rotundatas subcontiguas collocati, conico-graniformes. Dentes vomerini in thurram magnam semiovaleam antice in palato dispositi, graniformes. Caput cute glandulosa lectum. Cirri carnosi 8.

Bagroides melapterus Blkr.

Bagroid. corpore elongato compresso, altitudine 5½ ad 5 in ejus longitudine; capite acuto 5½ circiter in longitudine corporis; altitudine et latitudine capitis 1½ circiter in ejus longitudine; oculis diametro 5 ad 6 in longitudine capitis; rostro rotundato; linea rostro-frontali declivi rectiuscula; ore infero rictu parvo, labiis valde carnosus; cirris supramaxillaribus operculum attingentibus vel paulo superantibus, nasalibus supramaxillaribus brevioribus, infra-maxillaribus internis rictu vix longioribus, infra-maxillaribus externis aperturam branchialem fere attingentibus; pinna dorsali radiosa acuta, spina crassa striata postice dentata corpore paulo humilior; dorsali adiposa radiosa et anali longiore oblique rotundata; pectoralibus spina crassa striata, postice serrata, longitudine caput subaequantem; ventralibus obtusis rotundatis; anali angulata angulo rotundata; caudali profunde excisa lobis acutis superiore paulo longiore 5 ad 4½ in longitudine corporis; colore corpore pinnisque flavo; capite supreme fere toto nigro, lateribus antice fere totis et cauda antice et postice nigris; nigro lateribus vitta flava cephalo-caudali percursa; pinnis dorsali radiosa, pectoralibus, ventralibus analique dimidio apicali nigris; pinna adiposa maxima parte nigra.

B. 8. D. 1/7. P. 1/9. V. 1/5. A. 5/12 vel 5/11. C. 17 et lat. brev.

Habit. Bandjermassing, in fluvii.

Longitudo 2 speciminum 142^m et 200^m.

Pangasius vios Blkr.

Pangas. corpore elongato compresso, altitudine 6 circiter in ejus longitudine; capite obtuso 5½ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis 1½, latitudine 1½ in ejus longitudine; oculis diametro 3 fere in longitudine capitis, diameter 2 circiter distantibus; linea rostro-frontali declivi rectiuscula; rostro parum carnosus; maxilla superiore inferiore paulo longiore et latiore; dentibus maxillaribus parvis subaequalibus, vomerinis parvis in thurram 4 parvas contiguas collocatis; cirris gracilibus, supra-maxillaribus operculi, infra-maxillaribus oculum vix attingentibus; scuto capitis crassaque interparietali vix sulcatis; spinis dorsali et pectoralibus (partim abruptis); pinna adiposa parva; ventralibus analem subattingentibus; anali longa; caudali (partim abrupta); colore corpore supreme plumbeo inferne argenteo, pinnis flavescente.

B. 9. D. 1/7. P. 1/13 vel 1/14. V. 1/5. A. 4/30 p. m. C. 17? et lat. brev.

Synon. *Kan Fios tjoring* Mal. Bandjermass.

Habit. Bandjermassing, in fluvii.

Longitudo speciminis uniei 115^m.

Bagrus Wolffi Blkr.

Bagr. corpore elongato compresso, altitudine 6 circiter in ejus longitudine; capite acuto 5½ in longitudine corporis; altitudine et latitudine capitis 1½ in ejus longitudine; oculis diametro 3½ in longitudine capitis; scuto capitis crassaque interparietali tota conspicua sulcosis; crista interparietali duplo longiore quam basi lata, os interspinosum 1^m sulcosum subattingente; cirris 8, supramaxillaribus pinnam caudalem, nasalibus os interspinosum 1^m, infra-maxillaribus externis pinnas ventrales, infra-maxillaribus internis pectorales attingentibus; linea rostro-frontali convexa; maxilla superiore inferiore paulo longiore; vitta dentium vomero-palatinarum continua simpliciter; operculis oesque scapulari striatis; pinnis dorsali et pectoralibus crassis postice valde dentatis; dorsali capite brevior; pectoralibus longitudine caput aequantibus; pinna adiposa longitudine pinnam analem aequante plus tota ejus longitudine a pinna dorsali radiosa remota, oblique rotundata; pinna dorsali radiosa radio 1° spina duplo longiore; pinnis ventralibus acutis analem non attingentibus et pectoralibus brevioribus; anali angulata non emarginata; caudali profunde excisa lobis acutis superiore multo longiore 3½ circiter in longitudine corporis; colore corpore supreme coerulescente-plumbeo inferne argenteo; pinnis viridibus plus minusve nigricante arenatis.

B. 8 vel 9. D. 1/7. P. 1/8. V. 1/5. A. 5/10. C. 17 et lat. brev.

Synon. *Kan Saqirvan* Mal. Bandjermass.

Habit. Bandjermassing, in fluvii.

Longitudo speciminis uniei 137^m.

Clavias pentapterus Blkr.

Clav. corpore elongato antice cylindrico postice compresso, altitudine 10 circiter in ejus longitudine; capite depresso $6\frac{2}{3}$ ad 7 in longitudine corporis; latitudine capitis $1\frac{1}{3}$, altitudine 2 et paulo in ejus longitudine; impressionibus frontali et occipitali discretibus, frontali subcordiformi paulo majore, occipitali ovali; oculis diametro 15 circiter in longitudine capitis; cirris supramaxillaribus, nasalibus et infra-maxillaribus internis pinnae pectoralem attingentibus vel subattingentibus; infra-maxillaribus externis medium pinnae pectoralis attingentibus; osse interparietali lato apice obtuso leviter rotundato; pinna caudali basi pinnis dorsali et anali unita, rotundata $8\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; pinnis pectoralibus rotundatis spina non dentata capite triplo circiter brevior; pinnis ventralibus acute rotundatis analem subattingentibus; colore corpore cirrisque nigro, ventre tantum viridi; lateribus guttis sparsis luteis; pinnis pectoralibus et ventralibus viridibus, ceteris nigris.

B. 9. D. 92 + C. 14 + A. 83 = 189. P. 1/9. V. 1/4.

Hab. Bandjermassing, in fluviis et paludibus.

Longitudo speciminis unici 350".

CYPRINOIDEI.

Capoeta microlepis Blkr.

Cap. corpore elongato compresso altitudine 5 in ejus longitudine, latitudine 2 circiter in ejus altitudine; capite acuto $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{3}$, latitudine $2\frac{1}{2}$ in ejus longitudine; oculis diametro 3 in longitudine capitis, diametro $\frac{2}{3}$ circiter distantibus; rostro acuto oculo brevior; maxilla superiore inferiore paulo longiore, verticaliter deorsum valde protrahili, ante oculum desinente; cirris labialibus gracilibus oculum non attingentibus; labiis gracilibus; dentibus pharyngealibus triseriatis serie externa 5 uncinatis; osse scapulari trigono obtuso; linea rostro-dorsali vertice declivi rectiuscula; dorso angustato ventre multo convexiore; linea laterali rectiuscula lineam rostro-caudalem non attingente; squamis stratis concentricis numerosis, lateribus 55 p. m. in serie longitudinali, 16 p. m. in serie verticali; pinna dorsali paulo ante pinnas ventrales incipiente, acuta, valde emarginata, corpore paulo altiore, spina gracili leviter denticulata; pinnis pectoralibus acutis ventrales attingentibus; ventralibus acutis pectoralibus longioribus sed capite paulo brevioribus; anali acuta corpore humilior; caudali profunde excisa lobis acutis; colore corpore supreme viridescente infeme argenteo; pinnis hyalinis, dorsali superiore nigro arenata.

B. 3. D. 31/7 vel 4/18. P. 1/16. V. 1/9. A. 3/5 vel 3/6. C. 19 et lat. brev.

Habit. Bandjermassing, in fluviis.

Longitudo speciminis unici 135".

Systemus batu Blkr.

System. corpore oblongo compresso, altitudine 3 $\frac{1}{2}$ ad 3 $\frac{1}{4}$ in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{2}$ ad $2\frac{1}{4}$ in ejus altitudine; capite convexo $4\frac{2}{3}$ ad 5 in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$, latitudine $1\frac{1}{2}$ in ejus longitudine; oculis diametro $2\frac{2}{3}$ circiter in longitudine capitis, diametro $\frac{2}{3}$ ad 1 distantibus; rostro obtuso, convexo, rotundato, oculo brevior; maxilla superiore inferiore paulo longiore, deorsum valde protrahili, ante oculum vel sub oculi limbo anteriore desinente; ore subanatico; dentibus pharyngealibus triseriatis serie externa 5 conicis subuncinatis; osse scapulari trigono obtuso; linea rostro-dorsali vertice paulo concava; dorso elongato angustato; linea ventrali leviter convexa; linea laterali concava, lineam rostro-caudalem vix attingente; squamis parte libera longitudinaliter striatis, lateribus 36 p. m. in serie longitudinali, 13 p. m. in serie verticali; inguilibus squamis elongatis; pinna dorsali acuta emarginata, supra pinnas ventrales incipiente, corpore paulo humilior, spina crassa valde dentata capite longiore; pinnis pectoralibus acutis ventrales attingentibus; ventralibus acutis pectoralibus vix longioribus sed capite brevioribus; anali acuta emarginata dorsali humilior; caudali profunde excisa lobis acutis $3\frac{1}{2}$ ad 4 in longitudine corporis; colore corpore supreme viridi infeme argenteo, pinnis hyalino vel viridi.

B. 3. D. 4/8 vel 4/9. P. 1/18. V. 1/9. A. 3/5 vel 3/6. C. 19 et lat. brev.

Synon. *Mem Batu-batu* Mal. Bandjermass.

Habit. Bandjermassing, in fluviis.

Longitudo 3 speciminum 100" ad 125".

Barbus Hoeverii Blkr.

Barb. corpore subelongato compresso, altitudine 5 ad $4\frac{1}{2}$ in ejus longitudine, latitudine 2 circiter in ejus altitudine; capite prismatico acuto non convexo $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{1}{4}$ in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{3}$, latitudine $1\frac{1}{2}$ in ejus longitudine; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{1}{4}$ in longitudine capitis, diametro $1\frac{1}{2}$ circiter distantibus; rostro acuto depresso longitudine oculo subsequente; maxillis subaequalibus, superiore parum antrosum protrahili ante oculum desinente, inferiore ascendente unde rictu obliquo; labiis gracilibus; cirris supramaxillaribus oculi marginem posteriorem, labialibus opercula attingentibus; dentibus pharyngealibus triseriatis, serie externa 5 uncinatis; osse scapulari trigono obtuso rotundato; linea rostro-dorsali vertice declivi recta; lineis dorsali et ventrali rotundatis; ventrali dorsali convexiore; linea laterali concava valde infra lineam ros-

tro-caudalem descendente; squamis parte libera et basali longitudinaliter seriatis, lateribus 38 p. m. in serie longitudinali, 8 vel 9 in serie verticali; inguinibus squamis parum elongatis; pinna dorsali acuta non emarginata, spina non dentata flexili pinnis ventralibus opposita, corpore paulo humilioribus; pinnis pectoralibus et ventralibus acutis subaequalibus capite brevioribus, pectoralibus ventrales non attingentibus, anali acuta non vel vix emarginata corpore humilioribus; caudali profunde excisa lobis acutis (partim abruptis); colore corpore supeme viridi-fuscescente inferne argenteo; macula scapulari oblonga verticali nigra; pinnis rubris, caudali postice nigro marginata.

B. 3. D. 3/8 vel 3/9. P. 1/15. V. 1/8. A. 3/5 vel 3/6. C. 19 et lat. brev.

Hab. Danjermassing, in fluviis.

Longitudo 3 specimenum 109" ad 120".

Scripsi *Bakavia Cateandis Megi* moccini.

NIEUWE BIJDRAGE

TOT DE KENNIS DER

ICHTHYOLOGISCHE FAUNA VAN CELEBES

DOOR

DR. P. E. E. E. E. E. E. E.

Thans ruim 3 jaren geleden stelde eene kleine verzameling visschen van *Makassar*, mij geworden door mijnen vriend den heer H. Zollinger, mij in de gelegenheid, de kennis der fauna van *Celebes* met die van eenige soorten te vermeerderen. In het „Journal of the Indian Archipelago“ van 1849 is mijne bijdrage opgenomen tot die fauna betrekking hebbende, doch is daar zeer inkorrekt gepubliceerd, zijnde ik niet in de gelegenheid geweest, de proefdrukken daarvan zelf na te zien.

Eene nieuwe verzameling visschen van *Celebes*, en wel van *Boeloekeмба*, behoorende onder het gouvernement *Makassar*, heb ik te danken aan de welwillendheid van den heer Fontannes, officier van gezondheid aldaar, voor welke goedheid ik bij deze openlijk mijnen dank betuig. Deze verzameling bevat 53 soorten, waaronder velen nog niet van *Celebes*, anderen nog niet van *Nederlandsch Indië* en eenige weinigen nog niet in de wetenschap bekend waren. Deze soorten zijn de volgende.

1. *Ambassis Dussumieri* CV.
2. *Serranus marginatus* CV.
3. „ *cyanostrigma* CV.
4. „ *boenack* CV.
5. „ *celebicus* Blkr.
6. *Mesoprion xanthopterygius* Blkr.
7. „ *octolineatus* Blkr.
8. „ *annularis* Blkr.
9. „ *Sphae* Blkr.
- 11.